

ว่าด้วยเรื่องของพม่า

น.ท.หญิง ผศ.ชนิษนาฏ รัตนพฤษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฝายศึกษา โรงเรียนนายเรือ

ถึงแม้ว่าสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อไทยและสื่อต่างชาติจะได้ลงเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศพม่าออกมาเป็นระยะ ๆ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่ผู้เขียนเห็นว่าเรายังรู้จักพม่าเพียงผิวเผินเนื่องจากพม่าใช้นโยบายปิดประเทศมาตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๖๒ จนกระทั่งปลายทศวรรษที่ ๑๙๘๐ รัฐบาลทหารพม่าจึงเริ่มใช้นโยบายเปิดประเทศมากขึ้นเพื่อรับการลงทุนจากต่างชาติ โดยชาวส่วนใหญ่ก็จะมีลักษณะซ้ำ ๆ วนเวียนอยู่ไม่ก็ชาว อาทิ ชาวการกักตัวสลักกับการปล่อยตัวนางองซาน ซูจี ผู้นำพรรคฝ่ายค้าน ชาวการปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนนางองซาน กับกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลทหารพม่า ชาวการจับตัว กักขังกลุ่มผู้เรียกร้องประชาธิปไตยในพม่า และชาวเกี่ยวกับการที่พม่าเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดอันดับต้น ๆ ของโลก นอกจากนี้ในส่วนที่กระทบกับประเทศไทยก็มักจะเป็นชาวเกี่ยวกับแรงงานชาวพม่าลักลอบเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และนำมาซึ่งปัญหาแก๊งค์มลายูในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งชาวเหล่านั้นทำให้ภาพลักษณ์ของพม่าในสายตาของคนทั่วไป เห็นถึงความถดถอยต่าง ๆ ในสังคมพม่า เป็นเพราะการที่พม่าเป็นประเทศปิด และระบอบเผด็จการทหารของพม่าเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ปัญหาต่าง ๆ เป็นปัญหาเรื้อรังที่ยังมองไม่เห็นว่าจะอนาคตของพม่าจะเป็นอย่างไรต่อไป

อย่างไรก็ตามชาวที่ผ่านสื่อต่าง ๆ ออกมา ก็ยังนับว่าน้อยมาก และยังไม่ได้ให้ข้อมูลเชิงกายภาพและเป็นกลางพอที่จะทำให้เรารู้จักประเทศพม่าได้อย่างแท้จริง ยังมีชาวไทยอีกจำนวนมากที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในสังคมพม่า โดยที่หากเราพิจารณาพม่าจากสื่อแต่เพียงอย่างเดียว อาจทำให้การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ไม่ถูกต้องนัก และการทำความเข้าใจในสังคมของพม่านั้นเป็นสิ่งจำเป็น ในฐานะที่พม่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกับไทย และเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิดที่สุดประเทศหนึ่งของไทยเนื่องจากมีพรมแดนประเทศติดกับประเทศไทยถึงกว่า ๒๐๐๐ กิโลเมตร

ข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่เรารู้สึกไม่ได้ก็คือในทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นกับประเทศพม่า อันเนื่องมาจากความทรงจำทางประวัติศาสตร์ที่ดี รวมทั้งเหตุการณ์ที่กลุ่ม God Army ยึดโรงพยาบาลราชบุรีก็ดี เหตุการณ์ยึดสถานทูตพม่าในประเทศไทย และกรณีตำราเรียนประวัติศาสตร์ของพม่า และอื่น ๆ โดยที่ในปัจจุบันความสัมพันธ์ไทย – พม่าก็จะเน้นหนักไปในเรื่องของเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนเป็นหลัก ในขณะที่ประเทศไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศตะวันตก เห็นความสำคัญของประเทศตะวันตกมาช้านานจนอาจกล่าวได้ว่าเราละเลยที่จะสนใจประเทศเพื่อนบ้าน นำไปสู่ความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจระหว่างกันในภูมิภาค นอกจากนี้ข้อเท็จจริงที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือเราคงไม่สามารถยกดินแดนไทยหนีไปจากพม่าหรือเพื่อนบ้านอื่น ๆ เช่น ลาว กัมพูชา หรือมาเลเซียได้ ดังนั้นจึงมีหนทางเดียวที่จะทำให้เราอยู่กับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่าง

สันตติกคือการเรียนรู้ซึ่งกันและกันให้มากที่สุด ทั้งจุดด้อย จุดเด่น จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนในอนาคต

อะไรที่มาปิดกั้นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นเรื่องที่ต้องศึกษาค้นคว้า เหตุปัจจัยดังกล่าวมาจากปัจจัยภายในของประเทศเพื่อนบ้านเอง หรือมาจากประเทศไทย หรือทั้งสองปัจจัยเป็นเหตุปัจจัยร่วมกัน ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจ?

หากเราพิจารณาคร่าว ๆ ว่าถ้าต้นเหตุของความไม่เข้าใจกันมาจากปัจจัยภายในของประเทศพม่า นั่นเอง เป็นที่แน่ชัดว่าปัญหาภายในของพม่าที่มีมากมายเหลือเกิน ซึ่งในที่สุดแล้วนำมาซึ่งความขาดเอกภาพ ขาดความปรองดองภายในชาติอย่างรุนแรง เนื่องจากประชากรมีหลายเชื้อชาติ กอปรกับการปกครองแบบเผด็จการของรัฐบาลทหารของพม่าที่ไม่ยอมให้มีการเปิดเสรีทางการเมือง ทำให้สังคมพม่าเรียกได้ว่าไม่เคยอยู่ในสถานการณ์ปกติ หรือกล่าวได้ว่าสถานการณ์ความรุนแรงในพม่าไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางการเมือง ความตกร่ำทางเศรษฐกิจ ประชาชนยากจนข้นแค้น และการกดขี่ข่มเหงชนกลุ่มน้อยเป็นสถานการณ์ปกติในสังคมประเทศพม่า

สภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้รัฐบาลพม่าไม่มีเวลาปกติที่จะสามารถพัฒนาประเทศได้เลย รัฐบาลทหารพม่ายังใช้นโยบายปิดประเทศตั้งแต่รัฐบาลทหารได้ยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือนที่เข้ามาปกครองพม่าหลังจากการได้รับเอกราชจากอังกฤษ เมื่อ ค.ศ.๑๙๔๘ ทำให้พม่าเองก็ขาดการติดต่อกับโลกภายนอก ข่าวสารต่าง ๆ ที่ออกมาจากพม่าให้โลกรับรู้จึงมีน้อยมาก และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ แม้แต่ระหว่างชนกลุ่มต่าง ๆ ภายในพม่าเองก็ขาดการติดต่อสัมพันธ์หรือไปมาหาสู่ เพื่อสร้างความรู้จักคุ้นเคย ความเข้าใจอันดีต่อกันและกันให้ดีขึ้นอันเนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขาได้แบ่งแยกชนกลุ่มต่าง ๆ ออกจากกัน

การสู้รบระหว่างชนกลุ่มต่าง ๆ กับกองทัพพม่า ความตกร่ำทางเศรษฐกิจ ตลอดจนความย่ำแย่ทางสังคมของพม่า ในที่สุดก็นำไปสู่ความยากจนข้นแค้น ขาดแคลนอาหารและปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ชีวิตความเป็นอยู่เป็นไปด้วยความยากลำบาก ประชาชนไม่เห็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง ทำให้ประชาชนชาวพม่าจำนวนมากลี้ภัยหลบหนีเข้ามาแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าในประเทศไทย ซึ่งแน่นอนที่สุดว่าจำนวนผู้หลบหนีเข้าเมืองกว่าล้านคนได้สร้างปัญหาสังคมและความเสียหายแก่ประเทศไทยและสังคมไทยเป็นอย่างมาก จากการที่ผู้หลบหนีชาวพม่า เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย และได้สร้างปัญหามากมายแก่สังคมไทย ซึ่งนับว่าเป็นภาระที่หนักหนาของรัฐบาลไทยที่จะต้องตามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน

หากมองเหตุปัจจัยที่มาจากประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศเปิดรับแนวทางการพัฒนาแบบตะวันตก โดยการพึ่งตนเองและพึ่งพาประเทศพัฒนาแล้ว ได้ทำให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าประเทศไทยบางครั้งจะเคยมีระบอบการปกครองแบบเผด็จการ แต่ก็เปิดประตูรับอารยธรรมตะวันตกและแนวคิดต่าง ๆ จากตะวันตก และถึงแม้ว่าในช่วงที่มีการปฏิวัติรัฐประหารเกิดขึ้น แต่การเมือง

กับเศรษฐกิจก็แยกออกจากกัน กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไม่กระทบบรรยากาศของการลงทุนจากต่างชาติ ที่ผ่านมารัฐบาลไทยอาจจะละเลยความสัมพันธ์ในระดับภูมิภาค ต่อเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ที่พัดเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ อย่างรุนแรงโดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา และตกอยู่ในฐานะเป็น “ฝ่ายรับ” แต่เพียงอย่างเดียว (One – way Globalization) รัฐบาลไทยเห็นว่าการพึ่งพาต่างชาติตะวันตกไม่ได้นำมาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้หันมาให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับเดียวกันกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า ลาว และกัมพูชา อย่างจริงจังมากขึ้น รวมทั้ง พม่า ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดที่สุดด้วย

อย่างไรก็ตาม ภาพรวมของการพัฒนาประเทศ รวมทั้ง บทบาทต่าง ๆ ของรัฐบาลของประเทศไทยในสังคมโลก น่าจะทำให้ไทยดูโดดเด่นเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น จึงอาจจะทำให้ไม่เป็นที่น่าพอใจของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ประเทศเพื่อนบ้านของไทยน่าจะมีความต้องการความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม และอยู่ในระดับเดียวกันมากกว่า

และสุดท้ายเมื่อมองเหตุปัจจัยที่เป็นปัจจัยร่วมจากทั้งสองฝ่าย คือไทยและพม่า ที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายขาดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนนั้น มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า น่าจะมาจากความบาดหมางในประวัติศาสตร์ที่สู้รบกันมา โดยต่างฝ่ายต่างเขียนประวัติศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันไปคนละทาง และยังไม่พร้อมที่จะชำระประวัติศาสตร์ร่วมกัน จึงทำให้ขาดความไว้วางใจและละเลยที่จะให้ความสนใจในการแสวงหาช่องทางในการลดความรู้สึกที่เคยเป็นศัตรูต่อกันมาตั้งแต่อดีตให้หมดไป

ความจริงแล้ว ประวัติศาสตร์พม่าในยุคอาณานิคม พม่าไม่เพียงแต่สูญเสียเอกราชทางการปกครองแก่อังกฤษ หากชาวพม่ายังสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ชนต่างชาติไปเกือบหมดสิ้น จิตสำนึกเชิงประวัติศาสตร์ของพม่าจึงไม่ใช่เรื่องของสงครามพม่ารบไทย แต่เป็นเรื่องพม่ารบกับอังกฤษ ซึ่งในที่สุดพม่าก็เป็นฝ่ายพ่ายแพ้จากการรบหลายครั้งหลายครา พม่าซาบซึ้งถึงผลร้ายต่าง ๆ ที่เคยเผชิญกำลังเผชิญ และจะต้องเผชิญต่อไปในอนาคต โดยที่ไม่รู้ว่าจะพบกับความสงบหรือสันติภาพเมื่อใด และยังคงจำสภาพที่ถูกกอบโกยผลประโยชน์ในแผ่นดินตนโดยชนต่างชาติได้เป็นอย่างดี ประวัติศาสตร์ของพม่าจึงเป็นประวัติศาสตร์อันขมขื่นจากการตกเป็นอาณานิคม ซึ่งส่งผลสำคัญต่อทัศนคติ และการกำหนดนโยบายทั้งภายในและระหว่างประเทศในเวลาต่อมา

ผู้เขียนเห็นว่าการศึกษาเรื่องของพม่ามีแง่มุมมากมาย และเห็นว่าก่อนที่จะศึกษาวิเคราะห์พม่าในประเด็นอื่น ๆ นั้น เราควรจะได้มาดูข้อมูลทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อตรงต่อการดำเนินนโยบายทั้งภายในและระหว่างประเทศของพม่า

การยึดมั่นในเผ่าพันธุ์และลัทธิของชาวพม่า

จากการที่พม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ทำให้ชาวพม่ารู้สึกหวาดกลัวโลกภายนอก และมีการต่อต้านวัฒนธรรมต่างชาติ ที่มักสะท้อนให้เห็นได้อยู่บ่อย ๆ ทางสื่อต่าง ๆ ของรัฐบาลทหารพม่า และสิ่งพิมพ์ทั่วไป รวมถึงนักเขียนของฝ่ายรัฐบาลหรือแม้แต่ักเขียนอิสระก็ตาม ต่างได้เสนอ มุมมองแสดงความห่วงใยต่อการที่ชาวพม่ารุ่นใหม่ละทิ้งจารีตประเพณีไปติดบ่วงวิถีวัตถุนิยมและเสรีนิยม กันมากขึ้น ดังปรากฏเป็นความเปลี่ยนแปลงทางเสรีนิยมที่ผิดไปจากเดิม เช่น การแต่งกาย ความ บันเทิง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาว ประเด็นเหล่านี้มักถูกหยิบยกมาวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ เสมอ และที่มองว่ากำลังเป็นปัญหาทางสังคมในปัจจุบันคือการที่ผู้หญิงพม่ามีสามีเป็นชาวตะวันตกหรือ คนต่างศาสนา ซึ่งก็มีนักเขียนพม่าที่เขียนนิยาย เพื่อทั้งเตือนสติและเสียดสีผู้หญิงพม่าที่ขาดการยึดมั่น ในเผ่าพันธุ์ โดยเฉพาะต่อผู้หญิงพม่าบางส่วนที่จากบ้านเกิดไปแต่งงานกับชาวต่างชาติแล้วหวนกลับมา ซึ่งผู้หญิงอย่างนางอองซาน ซูจี ผู้นำประชาธิปไตยฝ่ายต่อต้านรัฐบาลพม่าก็รวมอยู่ด้วย

นอกจากพม่าจะต่อต้านการแต่งงานกับชนต่างชาติแล้ว พม่ายังไม่สามารถที่จะสร้างความ ประองคองกับคนต่างศาสนาอีกด้วย ในทัศนะของชาวพม่าที่มีต่อคนต่างศาสนานั้น ชาวพุทธพมามองว่าการ ที่หญิงพม่าได้แต่งงานและต้องถูกเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นนั้น ถือเป็น การรุกทางศาสนา ถึงขนาดมีโวหาร ไว้พุดชมคนต่างศาสนา เช่น แยกหรือกะลา^๑ ว่า “หากสู้แยกไม่ไหว ให้ตามพวกยะไข่” ยะไข่เป็นชนร่วมเชื้อ สายกับพม่าและเป็นเมืองพุทธที่มีพื้นที่ชิดกับคนต่างศาสนา กล่าวกันว่าพวกยะไข่ไม่ค่อยยอมอ่อนข้อให้ ผู้อื่น และร้ายจนพวกแยกไม่กล้ามาต่อแยะด้วย บ้างก็ว่าพวกยะไข่มักรู้เห็นเป็นใจกับพวกแยกด้วยซ้ำ และ ด้วยความมีนิสัยรอบจัดของพวกยะไข่ พม่าจึงแต่งโวหารไว้กระหนาบพวกยะไข่ว่า “หากเจออยู่กับยะไข่ ให้ตียะ ไข่ก่อนตีกู” เห็นได้ว่าแม้ชาวพม่าจะพึงยะไข่ไว้เป็นกันชนกับพวกแยกก็ตาม แต่พม่าก็รังเกียจยะไข่ยิ่งกว่ากู พม่ากับยะไข่จึงเข้ากันได้แบบไม่สนิทใจ ชาวพม่าบางคนยังให้ทัศนะว่า ผู้หญิงยะไข่มักไม่ยอมแต่งงานกับ ชาวพม่าแท้ ๆ ส่วนพม่าเองก็ไม่ชอบยะไข่ เพราะมองว่ายะไข่มักมีนิสัยใจคอไปทางพวกแยกมากกว่าพม่า

เพียงแต่พิจารณาระหว่างพม่า ยะไข่ และคนต่างศาสนา ก็พอจะบอกได้ว่าสังคมพม่ามีรอย ร้าวจากความขัดแย้งทั้งในทางศาสนาและเผ่าพันธุ์ ส่วนการต่อต้านชาติตะวันตกก็มีมานานและเป็นปมที่ ผูกไว้อย่างแน่นหนา แม้แต่การแต่งงานกับคนต่างศาสนา ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างชาติ ยังถูกยกขึ้นมาเป็น ประเด็นให้ได้คัดค้านและต่อต้านกันอยู่ไม่ขาด จนน่าจะถือได้ว่าความกลัวสูญชาติ สูญเผ่าพันธุ์ และสูญ เอกลักษณะทางวัฒนธรรมนั้น เป็นมรดกทางความรู้สึกนึกคิดของชาวพม่าที่ยังคงสร้างความหวาดระแวง ต่อกันได้อย่างไม่รู้จบ

^๑ พม่าเรียกแยกหรือฝรั่งว่า “กะลา” ซึ่งแฝงนัยที่ค่อนข้างดูแคลน เนื่องจากพม่าไม่ค่อยชอบกะลาจากความทรงจำที่สั่งสมมาแต่ อดีต และความแตกต่างทางวัฒนธรรม

การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ

พม่าเป็นดินแดนแห่งชาติพันธุ์ ระบุว่ามียุทธศาสตร์ทั้งหมด ๑๓๕ เผ่าพันธุ์ (เป็นข้อมูลจากการสำรวจคร่าว ๆ โดยจำแนกพื้นที่ตามรัฐและภาคต่าง ๆ ทั้ง ๑๔ แห่ง) จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์มาก แสดงให้เห็นภาพของการกระจายตัวกันของกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ในประเทศพม่า กลุ่มชนที่มีจำนวนประชากรค่อนข้างมากและมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์เด่นชัด มีเพียง ๘ กลุ่มคือ พม่า ยะไข่ มอญ ฉาน คะฉิ่น กะเหรี่ยง ฉิ่น และคะยา ซึ่งแต่ละกลุ่มมีภาษาและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม และแม้ประเทศพม่าจะมีภาษาท้องถิ่นมากมาย แต่ภาษาพม่าของคนพื้นราบถือเป็นภาษาราชการและเป็นภาษากลางของคนทุกเผ่าพันธุ์ พม่ามองว่าความแตกต่างหลากหลายของประชากรในประเทศเป็นเพียงความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งทุกเผ่าพันธุ์ต่างมีสายเลือดเดียวกันและต่างเป็นพันธมิตรร่วมแผ่นดินในตำราเรียนของพม่าชื่อ “จิตใจแห่งสหภาพ” ซึ่งเป็นตำราสอนหน้าที่พลเมืองเล่มหนึ่ง มีเนื้อหาสาระตอนท้ายเล่มเกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีความปลอดภัยในชาติ ถึงแม้พม่าจะมีหลายชนเผ่า แต่จำเป็นต้องมีความมั่นคง ตำราหลายเล่มจะสอดแทรกการปลูกฝังจิตสำนึก ซึ่งความรู้เกี่ยวกับพม่าในเรื่องของการปลูกฝังความรักชาติด้วยอุดมการณ์ “จิตใจแห่งสหภาพ” นั้น บ่งบอกถึงทิศทางทางการเมืองของสหภาพพม่าได้เป็นอย่างดีว่า กองทัพจะยังเป็นหัวใจของประเทศในการสร้างความปลอดภัยในชาติ เพื่อให้เกิดสันติภาพอย่างถาวร และชาตินิยมจะยังเป็นแนวทางทางการเมืองสำหรับต้านทานภาวะคุกคามและการแทรกแซงจากภายนอก ดังนั้น เอกภาพ (สหภาพ) ภราดรภาพ(ความปลอดภัย) และอธิปไตย (การไม่ถูกแทรกแซงทางการเมือง) จึงเป็นเจตจำนงแห่งชาติที่รัฐบาลพม่าให้ความสำคัญและนำมาปลูกฝังเยาวชนพม่าให้เป็นพลังเดียวกับกองทัพ และให้ตระหนักว่ากองทัพเข้ามาทำหน้าที่ก็เพราะเป็นภารกิจที่ประวัติศาสตร์มอบหมาย

ความพยายามในการปลูกฝัง “จิตสำนึกแห่งสหภาพ” ของรัฐบาลพม่าสู่เยาวชนโดยการสอดแทรกประเด็นเหล่านี้ไว้ในตำราเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษา ได้แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยในพม่ามากขึ้น ซึ่งในมุมมองของรัฐบาลทหารพม่า เห็นว่าปัญหาที่พม่ากำลังเผชิญอยู่ทุกวันนี้ เป็นผลมาจากลัทธิล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก และถูกกระตุ้นให้รุนแรงขึ้นโดยชาวไทย

ประวัติศาสตร์พม่ากล่าวได้ว่า ประเทศพม่านั้นเคยปกครองโดยระบอบกษัตริย์มาตั้งแต่ยุคโบราณเป็นพัน ๆ ปี แต่ยุคประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นยุคของการสร้างอาณาจักรนั้น พม่าถือว่าพระเจ้าอโนรธาเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชอาณาจักรเมียนมาร์ โดยชนชาติพม่าได้สร้างความเป็นปึกแผ่นให้ปรากฏเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.๑๐๔๔ จากนั้นราชอาณาจักรเมียนมาร์ได้ผ่านกาลเวลาที่ต้องประสบกับความรุ่งเรืองและความเสื่อมถอยเป็นระยะ สิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรเมียนมาร์ในยุคนั้นคือ ความมีสันติภาพ ความมีเอกภาพ และความมีแสนยานุภาพ ส่วนสิ่งบ่งชี้ถึงความเสื่อมถอยก็คือการไร้ในข้อ

ดังกล่าว พม่ามองว่าการที่อาณาจักรพม่าดำรงอยู่ได้เป็นเวลายาวนานนั้น ก็เนื่องจากวีรบุรุษของชาวพม่าสามารถสยบภัยในแผ่นดิน และสามารถป้องกัน ปราบปรามภัยจากภายนอกไว้ได้ แต่กระนั้นก็ตาม ในที่สุดราชอาณาจักรเมียนมาร์ก็ถึงกาลต้องสิ้นสถาบันกษัตริย์ และอธิปไตยในปี ค.ศ.๑๘๕๕ เจ้าอาณานิคมอังกฤษได้เข้ามาล้มเลิกระบอบการปกครองเดิมของพม่า และครอบครองแผ่นดินเมียนมาร์อย่างเบ็ดเสร็จ พม่าถือว่าแม้จะสิ้นอาณาจักรของตนที่เคยสร้างไว้ในยุคราชวงศ์ไปแล้วก็ตาม แต่ก็ถือว่ายุคราชวงศ์ซึ่งกินเวลานานกว่า ๘๐๐ ปี เป็นยุคแห่งการสร้างชาติ และการสั่งสมอารยธรรมของชาวเมียนมาร์ โดยแทบไม่มีกลิ่นไอของความแตกแยกในลัทธิและเผ่าพันธุ์ เจกเซนที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

ในมุมมองของพม่า เจ้าอาณานิคมอังกฤษมิได้ตั้งใจนำความผาสุกมาสู่ดินแดนเมียนมาร์ หากแต่เจ้าอาณานิคมได้นำระบบทุนนิยมผูกขาดเข้ามาใช้สกัดกั้นผลประโยชน์ไปจากแผ่นดินของตน อังกฤษได้ทำให้ชาวพม่าซึ่งเป็นเจ้าของแผ่นดินกลายเป็นคนที่ด้อยโอกาสในเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคม โดยเฉพาะวัฒนธรรมพม่าถูกละเลย ชาวพม่าถูกจำกัดโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ อีกทั้งอังกฤษยังได้สร้างความแตกแยกทางชนชาติจนเกิดเป็นสงครามกลางเมืองระหว่างชนต่างเผ่า ซึ่งเป็นปัญหาตกร้างมาจนปัจจุบัน เคยมีคำกล่าวว่า “ก่อนที่จะพ่ายดินแดนจะกลับคืนแผ่นดินตน ยังได้สาตทรายลงบนชิ้นเนื้อที่ตนไม่กินแล้ว” ชิ้นเนื้อเปื้อนทรายนั่นก็คือเอกราชที่พม่าได้รับ ชาวพม่าทั้งประเทศไม่เคยได้ลิ้มรสแห่งเอกราชที่ได้มาด้วยความยากลำบากนั้นอย่างมีความสุข นอกจากนั้ระบบการเมืองแบบทุนนิยมที่เป็นมรดกสืบทอดจากเจ้าอาณานิคมได้เข้าแทรกปนอยู่ในระบบสังคมนิยมที่เป็นแนวทางหลักของกลุ่มการเมืองในการต่อต้านเจ้าอาณานิคมมาแต่แรก จนเกิดเป็นความแตกแยกทางลัทธิ เป็นฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา และที่สุดได้เอนเอียงไปสู่วิถีการแก่งแย่งผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มนักการเมือง ทั้งที่เคยร่วมในลัทธิและต่างลัทธิกัน ด้วยเหตุนี้แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิถีทางทางการเมืองจึงมีอาจเยียวยาปัญหาความไร้เอกภาพของชาติในขณะนั้นได้

รากเหง้าของปัญหาในแผ่นดินเมียนมาร์

รากเหง้าของปัญหาในแผ่นดินเมียนมาร์ในช่วงแรกที่ได้เอกราชใหม่ ๆ นั้น (ค.ศ.๑๙๔๘ – ๑๙๖๒) จึงถูกมองว่ามี ๒ เรื่องสำคัญคือการยึดติดในเผ่าพันธุ์ และการยึดติดในลัทธิ

กรณียึดติดในเผ่าพันธุ์นั้น ในอดีตประชาชนที่อาศัยอยู่ในดินแดนบริเวณที่เป็นประเทศพม่าขณะนั้นนั้น ประกอบด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติ ที่มีภาษา วัฒนธรรม และประเพณีต่างกันไป ประกอบกับสภาพภูมิประเทศของดินแดนในแถบนี้ มีลักษณะเป็นที่อกเขา ที่ราบสูง และป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ การติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนต่างกลุ่มต่างเชื้อชาติ จึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นผู้คนต่างกลุ่ม จึงต่างแยกกันอยู่อย่างเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นต่อกันมาเป็นเวลานาน นอกจากนั้น เหตุผลในการยึดติดในเผ่าพันธุ์ พม่าอ้างว่าเกิดจากวิธีการปกครองของเจ้าอาณานิคมอังกฤษที่เรียกว่า “Divide and Rule”

ระบบนี้ถูกมองว่าแบ่งแยกเอาใจชนกลุ่มน้อย และกดขี่ชนชาติพม่า โดยเฉพาะกลุ่มกะเหรี่ยงถูกประณามว่าเป็น “สมุนรับใช้พวักขยาดินแดน” อังกฤษให้การสนับสนุนกะเหรี่ยงด้านการศึกษา อาชีพ และยังสนับสนุนให้ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ยังพื้นที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ทางตอนล่าง อีกทั้งยังมีการชักชวนชาวกะเหรี่ยงตลอดจนชนบนพื้นที่สูงให้หันไปนับถือศาสนาคริสต์ ทั้งนี้เพราะอังกฤษไม่สามารถเผยแพร่ศาสนาของตนในพื้นที่ราบได้ เนื่องจากคนส่วนใหญ่บนพื้นที่ราบเป็นชาวพม่าที่ส่วนมากดำเนินชีวิตตามวิถีทางพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ดังนั้น อังกฤษจึงขึ้นไปเผยแพร่ศาสนาของตนกับคนในพื้นที่สูง เช่น ในเขตของคะฉิ่น ฉิ่น และกะเหรี่ยง เป็นต้น นอกจากนี้ อังกฤษยังได้ปลูกฝังความรู้สึกเกลียดชังพม่าขึ้นมา ดังนั้นความชิงชังกันระหว่างเผ่าพันธุ์ที่อังกฤษก่อขึ้น จึงกลายเป็นชนวนก่อให้เกิดการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนนับตั้งแต่สหภาพพม่าได้รับเอกราช

ส่วนการยึดติดในลัทธินั้น ในยุคนั้น ลัทธิการเมืองที่เข้ามามีบทบาท ได้แก่ ลัทธิสังคมนิยม ลัทธิคอมมิวนิสต์ และลัทธิทุนนิยมแบบอาณานิคม ฝ่ายพม่ากล่าวไว้ในช่วงของการต่อสู้ขับไล่ฟาสซิสต์ญี่ปุ่น^๒ และการเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษนั้น ทุกฝ่ายลัทธิต่างพยายามประนีประนอมกันเพื่อต่อสู้กับกองกำลังฟาสซิสต์ และเรียกร้องเอกราชจากเจ้าอาณานิคม แต่พอได้รับเอกราชแล้วต่างฝ่ายกลับแย่งชิงอำนาจทางการเมือง ฝ่ายต่าง ๆ อันได้แก่ บรรดาชนกลุ่มน้อยชาวพม่า และกลุ่มคอมมิวนิสต์ ซึ่งแยกตัวไปต่อสู้ในป่า กลุ่มสังคมนิยม ซึ่งมีความอ่อนด้อยในสภา และกลุ่มทุนนิยมซึ่งเป็นพรรคแกนนำในการเตรียมการจัดตั้งรัฐบาล ภายใต้ชื่อ พรรค “สันนิบาตอิสรภาพของประชาชนต่อต้านฟาสซิสต์” (Anti – Fascist of People’s Freedom League – AFPFL) ซึ่งมีกลุ่มอนุ เป็นผู้^๓

เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้มีความเห็นไม่ลงรอยกันเกี่ยวกับวิธีการปกครองประเทศ และไม่สามารถประสานประโยชน์ของแต่ละกลุ่มได้ ผลของความขัดแย้งกัน ถึงกับเป็นเหตุให้ ออง ซาน^๔ หัวหน้ารัฐบาลชั่วคราวในขณะนั้น ถูกลอบสังหารเสียชีวิต อังกฤษจึงเชิญให้ อนุ ประธานสภาารัฐธรรมนูญ

^๒ ตำราเรียนทางประวัติศาสตร์ของพม่าได้กล่าวประณามคนต่างชาติว่าเป็นเหตุแห่งความทุกข์ยากของประชาชนและความไม่มั่นคงของประเทศ อังกฤษซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคมและญี่ปุ่นซึ่งเคยยึดครองแผ่นดินพม่าชั่วคราว มักถูกเอ่ยถึงในประวัติศาสตร์แห่งชาติ โดยพม่าจะประณามอังกฤษว่าเป็น “พวักขยาดินแดน” เรียกญี่ปุ่นว่า “พวกฟาสซิสต์”

^๓ อันที่จริงพรรคการเมืองนี้ก่อตั้งโดยนายพล ออง ซาน และเป็นพรรคที่มีแนวคิดสังคมนิยมมาก่อน แต่ด้วยความแตกแยกภายในพรรค จึงได้เกิดการเอนเอียงออกจากวิถีสังคมนิยม ผู้นำหันมาสนใจในอำนาจและเอื้อประโยชน์เฉพาะกับพวกพ้อง การต่อสู้ทางการเมืองในระบบพรรคจึงถูกวิจารณ์ว่าเป็นระบบที่ไม่มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และพอเกิดความอ่อนแอในพรรค ก็หันไปใช้อุบายทางการเมืองในการเรียกร้องคะแนนเสียง เช่น การให้สัญญาว่าจะให้อิสระทางการเมืองต่อกลุ่มแบ่งแยกดินแดน และการให้สัญญาว่าจะกำหนดให้พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ดังนั้น ความขัดแย้งทางการเมืองจึงยิ่งซ้ำเติมปัญหาความไร้เอกภาพ นักการเมืองในยุคนั้นจึงถูกกล่าวหาว่าเล่นการเมืองเพียงเพื่อสนองอัตถ์หาของตน โดยมีได้คำนึงถึงความอยู่รอดของชาติ

^๔ คำว่า “อู” ใช้หน้าหน้าชื่อชาวพม่า แปลว่า “นาย” หรือ “ท่าน” ชาวพม่ายังเรียกขานคำนำหน้าด้วยความเคารพว่า “โบโจ๊ะ” ออง ซาน ซึ่งหมายถึงจอมพล ออง ซาน ที่ชาวพม่าให้ความเคารพไม่เสื่อมคลายในฐานะที่เป็นวีรบุรุษในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราช

ขณะนั้นขึ้นมาดำรงตำแหน่งตนเอง ชาน เพื่อเตรียมการให้พม่าเป็นเอกราช และในเดือนกันยายน ๑๙๔๗ ร่างรัฐธรรมนูญก็ได้ถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ในเดือนตุลาคมต่อมา อังกฤษและพม่าจึงได้เซ็นสัญญากัน ให้พม่าเป็นเอกราชอย่างเป็นทางการในวันที่ ๔ มกราคม ๑๙๔๘ โดยมีอู๋ เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรก

ภายหลังได้รับเอกราช เกิดความขัดแย้งขึ้นมากมายภายในประเทศพม่า ที่สำคัญได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์สีแดง และพรรคคอมมิวนิสต์สีขาว^๕ การเรียกร้องอิสรภาพขององค์กรกะเหรี่ยงเพื่อป้องกันตนเองแห่งชาติ (KNDO) มีการใช้ความรุนแรงมากขึ้น และติดตามด้วยการใช้ความรุนแรงของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ เนื่องจากไม่ได้รับความยุติธรรมในการดำรงชีวิต และไม่ได้รับความคุ้มครองทางวัฒนธรรม เหตุการณ์วุ่นวายต่าง ๆ ทำให้ประเทศตกอยู่ในอันตราย ดังนั้น ทหารจึงต้องเข้ามาทำหน้าที่ของตนร่วมกับรัฐบาลในการโต้ตอบฝ่ายตรงข้าม ในช่วงครึ่งปีหลังของปี ค.ศ.๑๙๔๘ ซึ่งเป็นช่วงที่เนวินได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี เพื่อช่วยปราบปรามการก่อความไม่สงบ จนกระทั่งเหตุการณ์เริ่มคลี่คลาย และสถานการณ์ต่าง ๆ เริ่มดีขึ้น นายพลเนวินจึงลาออกจากตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี แต่ยังคงดำรงตำแหน่งทางทหารต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ.๑๙๕๑ – ๑๙๖๒ ซึ่งเป็นช่วงที่พม่าใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบหลายพรรค ก็ยังคงมีปัญหาทั้งเรื่องเอกภาพระหว่างชนเผ่า และระหว่างกลุ่มลัทธิการเมือง มีการต่อสู้ของผู้ก่อการร้ายที่เรียกร้องอิสระทางการเมืองการปกครอง และยังมี การแตกแยกระหว่างนักการเมืองภายในพรรค พรรครัฐบาลอู๋ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาได้ วันที่ ๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ นายพลเนวินจึงเข้ายึดอำนาจการปกครองมาอยู่ในมือทหารตั้งแต่นั้นมา และทำการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารประเทศ สร้างสถาบันการบริหารขึ้นมาใหม่ มีลักษณะรวบอำนาจการตัดสินใจทั้งหมดไว้ที่ส่วนกลาง โดยมีทหารเป็นแกนนำ^๖

ความล้มเหลวของระบบเศรษฐกิจของพม่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ ระบบเศรษฐกิจของพม่าอยู่บนหลักการ “วิถีทางของพม่าสู่สังคมนิยม” (Burmese Way to Socialism) เป็นการรวมแนวความคิดชาตินิยม สังคมนิยม และศาสนาพุทธเข้าไว้ด้วยกัน โดยทหารเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจ การกำหนดนโยบายและการสั่งการมาจากส่วนกลางเท่านั้น ซึ่งโดยปกติ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจมักต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็ว หากระบบเศรษฐกิจแบบรวบศูนย์นั้นได้ทำให้เกิดความล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพ เกิดตลาดมืดขึ้นทั่วไปในพม่า จนกระทั่งปี ค.ศ.๑๙๘๗ รัฐบาลจึงได้เริ่มปรับตัว และยอมให้

^๕ พรรคคอมมิวนิสต์สีขาว ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน

^๖ พลเอก เนวินและคณะทหารพม่า ได้นำพม่าเข้าไปสู่ยุคสังคมนิยมภายใต้พรรคการเมืองชื่อ “พรรคโครงการสังคมนิยมพม่า” (Burma Socialist Program Party - BSPP) ทำให้พม่าประสบปัญหาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างหนัก

เอกชนดำเนินการผลิตได้เอง และปัจจุบันก็ได้พยายามชักชวนชาวต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในพม่ามากขึ้น ความล้มเหลวของระบบการปกครองของพม่า เห็นได้จากการเกิดเหตุการณ์จลาจลหลายครั้ง ซึ่งความกดดันต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการจำกัดเสรีภาพของประชาชน ไม่ยอมให้มีการแสดงความคิดเห็นมาเป็นเวลานาน ทำให้นายพลเนวินต้องลาออกไป ในปี ค.ศ.๑๙๘๘ พลเอกชอหม่อง ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมทำการรัฐประหาร โดยอ้างความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ แต่ผู้นำรัฐบาลทหารพม่ายังคงเป็นผู้ใกล้ชิด พลเอก เนวิน^๗ โดยคณะทหารพม่าได้จัดตั้ง “สภาปฏิรูปกฎหมายและระเบียบของรัฐ” (SLORC) และ ๑๐ ปีต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ” (SPDC) และได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีมากขึ้น แต่การใช้ความรุนแรงในการเรียกร้องอิสรภาพของชนกลุ่มน้อยก็มีมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลทหารไม่สามารถปราบปรามได้สำเร็จ จึงกลายเป็นสงครามกลางเมืองที่ยืดเยื้อมากกว่า ๕๐ ปีจนถึงปัจจุบัน ความล้มเหลวของระบบการปกครองของพม่าได้เป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่ทุกวันนี้ ตลอดเวลาของการปกครองประเทศระบอบเผด็จการทหาร ได้ทำให้ศักยภาพในการพัฒนาประเทศลดลงอย่างมาก มีแต่ปัญหาการใช้ความรุนแรงทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ความเสื่อมโทรมและความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพต่ำ

ชนกลุ่มน้อยในพม่า

ในประเทศพม่ามีชนกลุ่มน้อยมากมายหลายกลุ่ม ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ประกอบด้วยชนเชื้อชาติ มอญ กะเหรี่ยง คะยา จีน คะฉิ่น ยะไข่ นอกจากนี้ก็ยังมีอีกเป็นร้อย ๆ เผ่าที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ชาวพม่าแท้ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคกลาง และบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดี ในขณะที่บรรดาชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าเขาตามชายแดน ชาวมอญ กะเหรี่ยง คะยา ไทใหญ่อาศัยอยู่ทางชายแดนด้านตะวันออกซึ่งติดต่อกับประเทศไทย ชาวคะฉิ่นอาศัยอยู่ในพื้นที่ทางด้านเหนือ ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับประเทศจีนและอินเดีย ชาวฉิ่นและยะไข่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ติดต่อกับอินเดียและบังกลาเทศ

ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ มีส่วนในการเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ และเมื่อพม่าได้รับเอกราช ชนกลุ่มน้อยก็ต้องการแยกตัวออกจากพม่า จัดตั้งเป็นรัฐอิสระขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่าได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว มิใช่เพิ่งจะเกิดในสมัยที่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว จากประวัติศาสตร์ของพม่ามีหลักฐานแสดงถึงการรบราฆ่าฟันเพื่อช่วงชิงความเป็นใหญ่เหนือดินแดนพม่าระหว่างชนชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะพม่า มอญ ยะไข่ ไทใหญ่ และกะเหรี่ยง ปัญหาชนกลุ่มน้อยเป็นปัญหาสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งซึ่งเผชิญหน้ารัฐบาลทหารของพม่าตลอดมา นับตั้งแต่

^๗ พลเอก เนวิน ยอมให้พลเอก ชอหม่อง ทำการรัฐประหาร แต่พลเอก เนวินยังคงมีอำนาจ มีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลทหารพม่า

สหภาพพม่าได้รับเอกราช พ้นจากการเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปี ค.ศ.๑๙๔๘ เนื่องจากชนกลุ่มน้อยเผ่าต่าง ๆ ได้ปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลพม่าเพื่ออิสรภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลพม่ายอมรับไม่ได้ เพราะสหภาพพม่าประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยประมาณ ๑๓๕ กลุ่ม มีจำนวนประชากร ๔๗ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของประชากรในสหภาพพม่า และครอบครองพื้นที่ ๑ ใน ๓ ของประเทศ

การเมืองการปกครองของสหภาพพม่า

ในการปกครองท้องถิ่นของประเทศสหภาพพม่า นั้น พม่าแบ่งการปกครองออกเป็นมณฑลและรัฐ พม่าเรียกมณฑลว่า “ตายเป็น” และเรียกรัฐว่า “ปะหะยีแห่ง” สหภาพพม่ามีตาย ๗ ตาย และอาจเรียกตายทั้ง ๗ รวมกันว่า “ปะหะยีมะ” ซึ่งแปลว่า “แผ่นดินใหญ่” ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อยู่ตอนกลางของประเทศ และประชากรที่อยู่ในปะหะยีมะ จะเป็นชนเชื้อสายพม่าเป็นส่วนมาก ส่วนปะหะยีแห่งนั้น อาจแปลว่า “แผ่นดินย่อย” เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่รอบนอกปะหะยีมะ และประชากรส่วนใหญ่ในปะหะยีแห่งจะมีเชื้อชนเชื้อสายพม่า แต่จะเป็นชนเผ่าอื่น ๆ เช่น คะฉิ่น กะเหรี่ยง ฉิ่น ฉาน คะยา มอญ ยะไข่ เป็นต้น พม่ามีปะหะยีแห่งทั้งหมด ๗ ปะหะยีแห่ง ในภาษาอังกฤษเรียก “ตาย” ว่า “Division” และเรียก “ปะหะยีแห่ง” ว่า “State” ส่วนภาษาไทย เทียบ “ตาย” กับ “มณฑล” และเทียบ “ปะหะยีแห่ง” กับ “จังหวัด”

การเมืองการปกครองของพม่าแบ่งออกเป็น ๗ รัฐ ๗ มณฑล ดังนี้

๑. รัฐคะฉิ่น (Kachin State) ตั้งอยู่บนสุดของประเทศ มีพื้นที่ทางด้านเหนือและด้านตะวันออกติดกับประเทศจีน ด้านใต้ติดกับรัฐฉาน และด้านตะวันตกติดกับมณฑลสะกาย รัฐคะฉิ่นมีพื้นที่ ๓๔,๓๗๙ ตารางไมล์ ในรัฐคะฉิ่น แบ่งพื้นที่ปกครองออกเป็น ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอมีตจินา (Myitkyina) อำเภอบะมอ (Bhamo) และอำเภอปุตไตโอ (Putao) รัฐคะฉิ่นมีประชากร ๑.๒ ล้านกว่าคน ความหนาแน่นของประชากร ๓๔ คนต่อตารางไมล์ ประกอบด้วยชนเผ่าคะฉิ่น พม่า ไทใหญ่ (ฉาน) ฉิ่น และนาคา นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๕๗.๘ และ นับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ ๓๖.๔ นอกนั้นนับถือศาสนาฮินดู อิสลาม และนับถือผี ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษาพม่า

๒. รัฐคะยาห์ (Kayah State) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของสหภาพพม่า ติดกับไทยทางจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตอนเหนือติดกับรัฐฉาน และด้านใต้ติดกับรัฐกะเหรี่ยง รัฐคะยาห์มีพื้นที่ ๔,๕๓๐ ตารางไมล์ ในรัฐคะยาห์แบ่งการปกครองออกเป็น ๒ อำเภอ ได้แก่อำเภอ ลอยก่อ (Loikaw) และอำเภอ บอลาแค (Bawlake) ในรัฐคะยาห์มีประชากรประมาณ ๒๔๐,๐๐๐ คน ความหนาแน่นของประชากร ๕๓ คนต่อตารางไมล์ (เมืองลอยก่อและเมืองติมอโซ (Dimawhso) มีความหนาแน่นของประชากรถึง ๑๐๐ คนต่อตารางไมล์) ประกอบด้วยชนเผ่าคะยา ปะด่อง (Paduang หรือ Kayan) ปะเย (Paye) ยินบอ (Yinbaw) ยินกะเล (Yinkale) กะเหรี่ยงปะกิ (Paki Kayin) และชนกลุ่มเล็ก ๆ เช่น มะนุมะเนา (Manumanao) เกโค (Gaykho) และเกบา (Gaybar) ส่วนพวกไทใหญ่ อิงตา (Intha) และพม่ามีจำนวนไม่มากนัก

๓. รัฐกะเหรี่ยง (Kayin State) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของสหภาพพม่า ติดกับไทยทางตอนล่างของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก และกาญจนบุรี ตอนเหนือติดกับรัฐฉาน รัฐคะยาห์ และมณฑลมัณฑะเลย์ ด้านตะวันตกและด้านใต้ติดกับมณฑลพะโค และรัฐมอญ รัฐกะเหรี่ยงมีพื้นที่ ๑๑,๗๓๑ ตารางไมล์ ในรัฐกะเหรี่ยงแบ่งพื้นที่ปกครองออกเป็น ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอพะอั้ง (Pha-an) อำเภอเกาะกริก(Kawkareit) และอำเภอเมียวดี (Myawady) รัฐกะเหรี่ยงมีประชากร ๑,๔๓๑,๓๗๗ คน ความหนาแน่นของประชากร ๑๒๒ คนต่อตารางไมล์ ประกอบด้วยชนเผ่ากะเหรี่ยง พม่า (Bamar) ปะโอ (Pa - o) ไทใหญ่ (Shan) มอญ (Mon) และยะไข่ (Rakhine) กะเหรี่ยงเป็นชื่อรวม ๆ ของชนเผ่านี้ ซึ่งจำแนกได้เป็น สะกอ (Sakaw/Sawhaw) โป (Poe/Sho) บเว (Bwe) ปะตอง กะเหรี่ยงแดง (Kayinni) และชะแยง (Zayein) และยังมีอาจจำแนกกลุ่มกะเหรี่ยงเป็นกะเหรี่ยงเหนือ และกะเหรี่ยงใต้ บเวเป็นกลุ่มกะเหรี่ยงเหนือ ส่วนสะกอและโปเป็นกลุ่มกะเหรี่ยงใต้ ศาสนาหลักในรัฐนี้ได้แก่ พุทธ คริสต์ และเลเก (Leke)

๔. รัฐฉิน (Chin State) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของสหภาพพม่า ทางเหนือและทางตะวันตกติดกับอินเดีย ทางใต้ติดกับรัฐยะไข่ และทางตะวันออกติดกับมณฑลสะกายและมะเกว รัฐฉินมีพื้นที่ ๑๓,๙๐๗ ตารางไมล์ ในรัฐฉินแบ่งพื้นที่ปกครองออกเป็น ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอมิงดัต (Mindat) และอำเภอพะลัม (Falam) มีประชากร ๔๖๕,๓๖๑ คน ความหนาแน่นของประชากร ๓๒ คนต่อตารางไมล์ ประกอบด้วย ชนเผ่าฉินเป็นส่วนมาก นอกนั้นมีเผ่ามโร (Mro/Mago) คะมี (Khami) และพม่า อาศัยทางใต้และพื้นที่ตะวันตกของรัฐ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และบางส่วนนับถือศาสนาพุทธ มีความแตกต่างทางภาษาท้องถิ่นอยู่ทั่วไป เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา

๕. รัฐมอญ (Mon Satate) ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของสหภาพพม่า ทิศเหนือติดกับมณฑลพะโค และรัฐกะเหรี่ยง ทิศตะวันตกติดกับอ่าวมะละเกาะ ทิศใต้ติดกับมณฑลตะนาวศรี และมีพื้นที่บางส่วนติดกับประเทศไทยทางจังหวัดกาญจนบุรี รัฐมอญมีพื้นที่ ๔,๗๔๗ ตารางไมล์ รัฐมอญแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมะล่าย (Mawlamyine) และอำเภอท่าดอนหรือตะโง (Thaton) รัฐมอญมีประชากรเกือบ ๒.๔ ล้านคน ความหนาแน่นของประชากร ๕๐๕ คนต่อตารางไมล์ ประกอบด้วยชาวมอญและพม่าเป็นส่วนมาก นอกนั้นเป็นพวกกะเหรี่ยง ยะไข่ ฉิน คะฉิน ไทใหญ่ และปะโอ ศาสนาหลักคือศาสนาพุทธ และมีบางส่วนนับถือศาสนาคริสต์

๖. รัฐยะไข่ (Rakhine State) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของสหภาพพม่า ทิศเหนือติดกับรัฐฉิน ทิศตะวันออกติดกับมณฑลมะเกว ทิศใต้ติดกับมณฑลเอยาวดี และทิศตะวันตกติดกับอ่าวเบงกอล รัฐยะไข่มีพื้นที่ ๑๔,๒๐๐ ตารางไมล์ ในรัฐยะไข่แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอซิจต่วย (Sittway) มองตอ (Maungtaw) บูตีตอง (Buthiduang) เจ้ากี้ผยู (Kyaukpyu) ตั้งตเว (Tandwe) รัฐยะไข่มีประชากร ๒.๖ ล้านกว่าคน ความหนาแน่นของประชากร ๑๘๓ คนต่อตารางไมล์ อยู่หนาแน่นที่สุดในเมืองซิจต่วย ยะไข่และพม่าอาศัยอยู่บนพื้นที่ราบ เกะยาม-บแย (Yambye) และเกาะมะนอง

(Manuang) พวกจีนอาศัยอยู่ทางด้านเหนือของรัฐ ส่วนในพื้นที่ภูเขาด้านตะวันตกและเหนือของซิจต่วย มีเผ่าอื่นอาศัยอยู่ ได้แก่ มโร เต๊ะ (Thet) คามี่ (Khami) ไตเนะ (Dainet) มะรามะจี (Maramagi) และ คะมาน (Kaman) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

๗. รัฐฉาน (Shan State) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสหภาพพม่า ทิศเหนือติดกับมณฑลสะกาย รัฐคะฉิ่น และประเทศจีน ทิศตะวันออกติดกับประเทศจีนและลาว ทิศใต้ติดกับประเทศไทย และรัฐคะยาห์ ส่วนทิศตะวันตกติดกับมณฑลมัณฑะเลย์ รัฐฉานมาพื้นที่ ๖๐,๑๕๕ ตารางไมล์ รัฐฉานแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ อำเภอ ได้แก่ ตองจี (Taunggyi) ลอยลิ่ง (Loilem) ลาโซ (Lashio) มูแซ (Muse) แจ๊กแม (Kyaukme) กุนหลง (Kunlong) เล้าก่าย (Laukkai) ใจโตงหรือเชียงตุง (Kengtung) มายซัต (Monghsat) มาย - พยัต (Mongkpyak) และตาชีละหรือท่าชีเหล็ก (Tachilek) รัฐฉานมีประชากร ๔.๗ ล้านกว่าคน ความหนาแน่นของประชากร ๗๕ คนต่อตารางไมล์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นไทใหญ่ อาศัยในที่ราบลุ่มแม่น้ำและตามหุบเขา นอกจากนี้ ยังมีชนเผ่าคานู ตองโย อิงตา และชาวเผ่าพม่าอาศัยอยู่ทางด้านตะวันตก ปะหล่อง ลีซอ และคะฉิ่น อาศัยทางด้านเหนือ ปะโออาศัยทางด้านใต้ ว่าอาศัยที่เมืองโฮบั้ง ด้านตะวันออกของแม่น้ำสาละวิน โกกั้งอาศัยในเขตปกครองโกกั้ง และอีกอกับมูเซอ อาศัยแถบเมืองเชียงตุง ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ และมีจำนวนมากที่เป็นมุสลิม คริสต์ และฮินดู ส่วนใหญ่พูดภาษาพม่าเป็นภาษากลาง

๗ มณฑล ได้แก่

๑. มณฑลสะกาย (Sagaing Division) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของสหภาพพม่า มีชายแดนติดกับอินเดียและรัฐคะฉิ่น ด้านตะวันออกและด้านใต้ติดกับรัฐฉาน และมณฑลมัณฑะเลย์ ด้านใต้ติดกับมณฑลมัณฑะเลย์ และมณฑลมะเกว มณฑลสะกายมีพื้นที่ ๓๖,๕๓๕ ตารางไมล์

มณฑลสะกายแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ได้แก่ อำเภอสะกาย อำเภอชเวโบ (Shwebo) อำเภอโฆง-ยวา (Monywa) อำเภอกะตา (Katha) อำเภอกะเล (Kale) อำเภอตะมุ ((Tamu) อำเภอหม่อไล่กั (Mawlaik) และอำเภอคำตี้ (Hkamti) มณฑลสะกายมีประชากรกว่า ๕ ล้านคน ความหนาแน่นของประชากร ๑๓๙ คนต่อตารางไมล์ และหนาแน่นเป็นพิเศษทางตอนล่าง บริเวณแม่น้ำชิตวิน (Chindwin) กับแม่น้ำมู (Mu) ชาวพม่าเป็นชนส่วนใหญ่ที่อาศัยในพื้นที่แห่งแล้งและตลอดเส้นทางรถไฟจากมัณฑะเลย์ไปถึงมิตจินา พวกไทใหญ่อาศัยแถบแม่น้ำชิตวินตอนบน พวกนาคอาศัยตามเทือกเขา ด้านเหนือ พวกจีนอาศัยทางตอนล่างของมณฑล ส่วนพวกกะดู (Kadu) และกะนาง (Ganang) พบว่าอาศัยอยู่ตามลุ่มแม่น้ำมูและเมซา (Meza)

๒. มณฑลตะนาวศรี (Thaninthayi Division) ตั้งอยู่ทางใต้สุดของสหภาพพม่า ด้านเหนือติดรัฐมอญ ชายแดนด้านตะวันตกติดกับไทย นับจากกาญจนบุรีไปจนถึงระนอง ด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน ซึ่งประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ เกือบ ๘๐๐ เกาะ มณฑลตะนาวศรีมีพื้นที่ ๑๖,๗๕๓ ตารางไมล์ มณฑลตะนาวศรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอทะวายหรือตะแคว (Dawei) อำเภอ

มะริดหรือมเยะ (Myeik) และอำเภอเกาะสองหรือเกาะตอง (Kawthoung) มณฑลตะนาวศรีมีประชากรกว่า ๑ ล้าน ๒ แสนคน ความหนาแน่นของประชากร ๖๔ คนต่อตารางไมล์ ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามที่ราบริมฝั่งทะเลและตามลุ่มแม่น้ำ ในมณฑลตะนาวศรีมีประชากรเชื้อชาติต่าง ๆ อาศัยอยู่หลายเผ่า ได้แก่ พม่า กะเหรี่ยง มอญ ไทใหญ่ ยะไข่ ปะซุ (มาเลย์) ชะโลน ซึ่งอยู่ตามเกาะมะริด ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษาพม่าและนับถือศาสนาพุทธ

๓. มณฑลพะโคหรือปะโกหรือหงสาวดี (Bago Division) ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ด้านเหนือติดกับมณฑลมัณฑะเลย์ ด้านตะวันออกติดกับรัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ และอ่าวเมาะตะมะ ด้านใต้ติดกับมณฑลย่างกุ้ง และด้านตะวันตกติดกับมณฑลเอยาวดี และรัฐยะไข่ มณฑลพะโคมีพื้นที่ ๑๕,๒๑๔ ตารางไมล์ ในมณฑลพะโคแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๔ อำเภอ ได้แก่ พะโค อำเภอแปรหรือปยี (Pyay) อำเภอตายาวดี (Thayawady) อำเภอตองอูหรือตองอู (Taungoo) มณฑลพะโคมีประชากรกว่า ๔.๙ ล้านคน ความหนาแน่นของประชากร ๓๐๐ คนต่อตารางไมล์ ประชากรที่อาศัยอยู่ในมณฑลนี้ได้แก่ กะเหรี่ยง พม่า มอญ จีน ยะไข่ ไทใหญ่ และปะโอ ประชากรส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา บางส่วนนับถือคริสต์ ฮินดู และอิสลาม ภาษาพม่าเป็นภาษากลาง

๔. มณฑลมะเกว (Magway Division) ตั้งอยู่ในพื้นที่แห่งแล้งทางภาคกลางของสหภาพพม่า ด้านเหนือติดกับมณฑลสะกาย ด้านตะวันออกติดกับมณฑลมัณฑะเลย์ ด้านใต้ติดกับมณฑลพะโค ด้านตะวันตกติดกับรัฐยะไข่และรัฐฉิน มณฑลมะเกวมีพื้นที่ ๑๗,๓๐๕ ตารางไมล์ ในมณฑลมะเกวแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอมะเกว อำเภอมีนบู (Minbu) อำเภอตะเยะ (Thayet) อำเภอปะโกะกุ (Pakokku) อำเภอแก้งกอ (Gangaw) มณฑลมะเกวมีประชากร ๔ ล้าน ๒ แสนกว่าคน ความหนาแน่นของประชากร ๒๔๔ คนต่อตารางไมล์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพม่า นอกนั้นเป็นพวกจีน ยะไข่ กะเหรี่ยง และไทใหญ่ เป็นต้น ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงส่วนน้อยที่นับถือคริสต์ ฮินดู อิสลาม และนับถือผี

๕. มณฑลมัณฑะเลย์ (Mandalay Division) ตั้งอยู่ทางตอนกลางของสหภาพพม่า ด้านเหนือติดกับมณฑลสะกาย ด้านตะวันออกติดกับรัฐฉาน ด้านใต้ติดกับรัฐกะเหรี่ยงและมณฑลพะโค ด้านตะวันตกติดกับมณฑลมะเกว และมณฑลสะกาย มณฑลมัณฑะเลย์มีพื้นที่ ๒๔,๒๓๕ ตารางไมล์ แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอมัณฑะเลย์ อำเภอแจ้กแซ (Kyaukse) อำเภอญองอู (Nyaung-U) อำเภอปยีงอูละวีน (Pyin-Oo-Lwin) อำเภอเมตติลา (Meiktila) อำเภอเมยั้งจิ่ง (Myingjin) อำเภอยะมีตัง (Yamethin) มีประชากรประมาณ ๖ ล้าน ๓ แสนกว่าคน ความหนาแน่นของประชากร ๔๒๔ คนต่อตารางไมล์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นพม่า นอกนั้นเป็นไทใหญ่ ตะนุ (Danu) ลีซอ (Lisu) และปะหล่อง (Palaung) และอื่น ๆ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนน้อยนับถือฮินดู มุสลิม และคริสต์ ภาษาพม่าเป็นภาษาที่ใช้พูดเป็นส่วนใหญ่ในรัฐนี้

๖. มณฑลย่างกุ้ง (Yangoon Division) ตั้งอยู่ทางภาคกลางตอนล่างของสหภาพพม่า ด้าน

เหนือและตะวันออกเฉียงใต้กับมณฑลพะโค ด้านใต้ติดกับอ่าวเมาะตะมะ ด้านตะวันตกติดกับมณฑลเอยาวดี มณฑลย่างกุ้งมีพื้นที่ ๓,๙๒๗.๕ ตารางไมล์ แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอย่างกุ้งตะวันออก อำเภอย่างกุ้งตะวันตก อำเภอย่างกุ้งเหนือ และอำเภอย่างกุ้งใต้ เมืองย่างกุ้งเป็นเมืองหลวงของประเทศ และเป็นเมืองศูนย์กลางทางการคมนาคม เป็นที่ตั้งของที่ทำการรัฐบาล สถานศึกษา และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสำคัญ

มณฑลย่างกุ้งมีประชากรมากกว่า ๕ ล้านคน ความหนาแน่นของประชากรประมาณ ๑,๓๐๐ คนต่อตารางไมล์ ประกอบด้วยชนหลากหลายชาติพันธุ์ แต่ชาวพม่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของมณฑลนี้ และมีประชากรเชื้อสายแขกและจีนเป็นจำนวนมาก ชาวย่างกุ้งส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ รองลงมาเป็นมุสลิม และชาวคริสต์ตามลำดับ

๗. มณฑลเอยาวดี (Ayeyawady Division) ตั้งอยู่ทางภาคกลางตอนล่างของสหภาพพม่า ด้านเหนือติดกับมณฑลพะโคและมณฑลย่างกุ้ง ด้านใต้และด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอล ส่วนด้านตะวันตกเฉียงเหนือติดกับรัฐยะไข่ มณฑลเอยาวดีมีพื้นที่ ๑๓,๕๖๗ ตารางไมล์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอพะสิมหรือปะเตง (Patheingyi) อำเภอฮิงต้าตะ (Hinthada) อำเภอมยอง – มยะ (Myaung mya) อำเภอมะอูบิง (Maubin) และพยาโปง (Pyawbwe) มณฑลเอยาวดีมีประชากรมากกว่า ๖.๕ ล้านคน ความหนาแน่นของประชากร ๔๖๖ คนต่อตารางไมล์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าและกะเหรี่ยง บางส่วนเป็นชาวยะไข่ ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นคริสต์ศาสนา และบางส่วนเป็นมุสลิม ส่วนใหญ่ใช้ภาษาพม่าเป็นภาษากลาง

สงครามกลางเมืองในพม่า

ปัจจุบันสงครามกลางเมืองยังคงยืดเยื้อ ถึงแม้จะมีกองกำลังชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มยอมวางอาวุธ และไม่มีผลสรุปว่าฝ่ายใดได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาด เพราะรากเหง้าของปัญหาอยู่ที่รัฐบาลพม่าเองที่ไม่ยอมให้ชนกลุ่มน้อยได้รับสิทธิในการปกครองตนเอง รัฐบาลพม่าจึงต้องเผชิญกับการใช้กำลังรุนแรงในการเรียกร้อง อิสรภาพ นอกจากนี้ แรงกดดันจากตะวันตกในประเด็นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน (Human Right) ก็มีมากขึ้น พลเอก ซอหม่อง ไม่สามารถบริหารประเทศต่อไปได้ จึงขอลาออกจากตำแหน่งต่าง ๆ โดยอ้างปัญหาเรื่องสุขภาพ พลเอก ตานฉ่วย รองประธานสภาปฏิรูปกฎหมายและระเบียบของรัฐ รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบก ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน และยังคงเน้นการใช้กำลังทหารปราบปรามชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่าต่อไปโดยไม่เปลี่ยนแปลง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สงครามกลางเมืองอันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยเกิดขึ้นต่อเนื่อง ยืดเยื้อยาวนาน พอจำแนกได้ ๓ ประการ คือ

๑. ปัจจัยทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ของพม่าที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเอกภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูง ปกคลุมด้วยป่าทึบ และมีที่ราบสูงล้อมรอบบริเวณใจกลางของประเทศ เป็นเสมือนพรมแดนแบ่งแยกชนเชื้อชาติต่าง ๆ ออกจากกัน และจนกระทั่งปัจจุบันนี้ เส้นทางคมนาคมก็ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ยังคงอาศัยเส้นทางเล็ก ๆ ในการสัญจรไปมาด้วยเท้าอยู่หลายแห่ง สภาพภูมิศาสตร์จึงเป็นปัจจัยที่แบ่งแยกชนกลุ่มน้อยออกจากชาวพม่าไปโดยปริยาย โดยชนกลุ่มน้อยจะอยู่แถวชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก ความรู้สึกคุ้นเคยในฐานะประชากรที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกัน การผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม และการสร้างความเข้าอกเข้าใจกัน จึงไม่ค่อยเกิดขึ้นในดินแดนแห่งนี้

๒. ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ ในสมัยก่อนที่พม่าจะตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษราชอาณาจักรของพม่าก็ไม่สามารถแผ่ขยายอาณาเขตเข้าไปยึดครองรัฐอิสระของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วได้ทั้งหมด บริเวณที่อยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์พม่าส่วนมากคือบริเวณตอนกลางประเทศ ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยเฉพาะไทใหญ่ จะมีการปกครองตนเองในลักษณะเจ้าผู้ปกครองนครต่าง ๆ กลุ่มผู้ปกครองชาวคะฉิ่น ชาวจีน หรือชาวคะยา เป็นต้น ต่อมาเมื่ออังกฤษได้พม่าเป็นเมืองขึ้นแล้ว ได้ปกครองพม่าโดยใช้หลักการแบ่งแยกแล้วปกครอง (Divide and Rule) กล่าวคือ แบ่งการปกครองออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งคือพม่าแท้ (Proper Burma) ให้รวมเข้ากับอินเดีย อยู่ภายใต้การปกครองของข้าหลวงใหญ่ที่เดลี ใช้ระบอบการปกครองแบบเดียวกับอินเดีย ในระบบรัฐสภา อีกส่วนหนึ่งเป็นพวกชาวเขาและพวกชนกลุ่มน้อยที่อยู่บริเวณชายแดน ซึ่งอังกฤษปกครองโดยแบ่งแยกเป็นรัฐตามเชื้อชาติ ขึ้นตรงกระทรวงอาณานิคมที่ลอนดอน

การผนวกพม่าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย ทำให้แรงงานชาวอินเดียหลั่งไหลเข้ามาแย่งงานพม่าจนหมด ชาวพม่าจึงโกรธแค้นอังกฤษและเกลียดชังชาวอินเดียอย่างมาก ในที่สุดอังกฤษก็ยอมให้พม่าแยกตัวออกจากอินเดีย ซึ่งการใช้หลักการแบ่งแยกแล้วปกครองนั้น อังกฤษจงใจให้เกิดความขัดแย้งและความไม่ไว้วางใจกันระหว่างชาวพม่าและชนกลุ่มน้อย

อังกฤษสนับสนุนให้ชนกลุ่มน้อยมีการศึกษา มีความรู้ความสามารถ และได้เข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ อีกทั้งยังได้เกณฑ์เข้าเป็นทหารและตำรวจเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะอังกฤษไม่ไว้วางใจชาวพม่า และเมื่อเกิดจลาจล อังกฤษก็ใช้ทหารตำรวจที่เป็นชนกลุ่มน้อยเข้าปราบปราม ซึ่งทำให้พม่ายิ่งทวีความโกรธแค้นและเกลียดชังชนกลุ่มน้อยจนปัจจุบัน นอกจากนี้ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ชาวพม่าภายใต้การนำของนายพล อู อองซาน และพรรคพวกอีก ๓๐ คน ได้ร่วมมือกับชาวญี่ปุ่นต่อต้านอังกฤษระหว่างที่ญี่ปุ่นยึดครองพม่าเป็นเวลา ๓ ปี เพื่อหวังปลดปล่อยประเทศของตนออกจากความเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ในขณะที่ชนกลุ่มน้อยในเขตชายแดนก็ได้ร่วมมือกับอังกฤษและพันธมิตรให้ต่อสู้กับทหารญี่ปุ่น ชาวพม่ากับชนกลุ่มน้อยจึงถูกสถานการณ์ทำให้เป็นศัตรูกันอีกครั้งหนึ่ง

๓. ปัญหาด้านการเมือง โดยนับตั้งแต่สงครามกลางเมืองที่ได้เริ่มก่อตัวขึ้นเมื่อครั้งที่พม่าได้เอกราชในปี ค.ศ.๑๙๔๘ จนถึงวิกฤติในปี ค.ศ.๑๙๖๐ ทำให้คณะทหารนำโดยนายพลเนวินทำการปฏิวัติรัฐบาลพลเรือนของอูนู เพื่อแก้ปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองของประเทศ และตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาพม่าก็ได้กลายเป็นดินแดนแห่งการสู้รบระหว่างรัฐบาลกลางกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ มาจนถึงปัจจุบันนี้ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตของประชากรจำนวนมหาศาล ทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ประเทศชาติขาดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทำให้ประเทศพม่าติดอันดับ ๑ ใน ๑๐ ประเทศยากจนที่สุดในโลก สงครามกลางเมืองยืดเยื้อมาเป็นเวลานาน ในที่สุดต่างฝ่ายก็ต่างอ่อนล้า กอปรกับการปรับแนวทางการแก้ปัญหาของรัฐบาลกับชนกลุ่มน้อย ซึ่งได้รับการตอบสนองในทางบวกจากชนกลุ่มน้อยดีมากขึ้น จึงทำให้สถานการณ์การสู้รบเบาบางไปบ้างในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามปมปัญหาปัจจุบันกลับกลายเป็นการพยายามเข้าจัดการทรัพยากรธรรมชาติอันมหาศาลที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ครอบครองของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งหากรัฐบาลทหารพม่ายังคงใช้ความเหนือกว่าของกองกำลังเข้าดำเนินการ น่าจะไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งและความไม่สมดุลในการแบ่งสรรผลประโยชน์ระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับองค์กรของชนกลุ่มน้อยที่เปรียบเสมือนองค์กรส่วนท้องถิ่นของพม่าได้

บรรณานุกรม

- งามศุภร์ รัตนเสถียร. **ชาติพันธุ์และความขัดแย้งในประเทศพม่า : ความเข้าใจของสังคมไทย, จากย่างกุ้งสู่ราชบุรี : บทเรียนเพื่อสันติภาพ. คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า(กรพ.), ๒๕๕๓.**
- พรพิมล ตรีโชติ. **เส้นทางสู่ประชาธิปไตยในพม่า : ยังไม่พ้นพหุพหาม. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : กระบวนการเป็นประชาธิปไตยและการเมืองสมัยใหม่ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒.**
- วิรัช นิยมธรรม (บก.). **“การยึดติดในลัทธิและเผ่าพันธุ์ : ต้นเหตุความรุนแรงในสหภาพพม่า, รัฐฉานพม่า.” สารมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ ๔, ฉบับที่ ๑๙, ๒๕๕๖, หน้า ๑.**
- วิรัช นิยมธรรม (บก.). **“ภูมิสังคมวัฒนธรรมของมณฑลและรัฐต่าง ๆ ในประเทศสหภาพพม่า, รัฐฉานพม่า.” สารมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ ๔, ฉบับที่ ๑๙, ๒๕๕๖, หน้า ๕.**

